

Insatser 2024–2030

Utvecklingsområde: Kompetens och kunskapsutveckling

Nora kommuns personal bör ha grundläggande kunskap på området våldsförebyggande arbete, mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. En grundläggande kunskap innebär insikt och förståelse för bakomliggande faktorer till mäns våld mot kvinnor och övriga utsatta. Det krävs också förståelse för livssituationen för personer med särskild sårbarhet, kunskap om samhällets ansvar och myndigheternas skyldighet att samverka samt förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet.

Kunskap om våld i nära relationer, vad det är och vart man vänder sig vid misstanke av VINR som medborgare och personal i Nora kommun är en god grundförutsättning för att hjälpa våld utsatta. Det är av stor relevans att personal i verksamheter som möter barn har kunskap om VINR och dess orsaker, hur man upptäcker VINR och vart man vänder sig för att kunna hjälpa barn som utsätts för eller bevittnar VINR.

Yrkesverksverksamma inom Nora kommun bör ha kunskap om VINR och kompetens för att i yrkesrollen känna sig bekväma med att fråga och agera. Chefer bör ha kunskap för att kunna anställa personal med rätt kompetens och utforma rutiner och säkerställa att lagar och rutiner upprätthålls. Personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden bör ha kunskap om våld och andra övergrepp.

Delmål som insatserna avser att uppfylla:

Delmål 1. Kommunens insatser i arbetet med våld i nära relationer ska vara kända för personal, chefer, medborgare och därmed även våld utsatta och våldsutövare i Nora kommun.

Delmål 4. Kommunen ska arbeta aktivt och förebyggande mot våld i nära relation.

	Vad	Vem	Hur (förslag)	Ansvar
A	<p>Utöka grundläggande kunskap om VINR, samt risk och skyddsfaktorer</p>	<p>All befintlig personal (inkl. kommunala bolag) samt politiker i kommunen.</p> <p>All nyanställd personal bör genomgå grundutbildning våld i nära relation som en del av introduktionen.</p>	<p>Samtliga anställda i alla verksamheter bör gå en utbildning för att få grundläggande kunskaper om våld.</p> <p>Nedan finns webbaserade introduktionsutbildningar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Möjligheten finns också att välja utbildning utefter den målgrupp verksamheten möter (se målgruppsanpassat utbildningsmaterial nästa sida). Kontinuerlig utbildning samt diskussioner i arbetsgrupp underlättar implementering.</p> <p>Ytterligare ett sätt att uppnå målet är att se kortfilmer eller spela en kortlek fri från våld under gemensamma arbetslagsträffar för att reflektera och diskutera kring frågorna.</p> <p>Målet kan också uppfyllas genom att personalen får möjlighet att avsätta tid för att läsa riktlinjen. Detta med en efterföljande gruppdiskussion/reflektion i arbetsgrupp.</p> <p>Kunskapsmaterial:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handbok för våldsförebyggande arbete • En kommun fri från våld <p>Webbutbildningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer - Webbkursomvald • Webbkurs: Våld i nära relation - agera som kollega Jämställdhetsmyndigheten • Webbstöd för kommuner - Nationellt centrum för kvinnofrid <p>Kortfilmer till APT:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En tillvaro fri från våld + En kortlek fri från våld - YouTube • 10 minuter av frihet - En film om vardagsheder — TRIS 	<p>Chefer i respektive verksamhet ansvarar för att det avsätts tid för genomförande.</p>

Diskussionsmaterial:

- [En kortlek fri från våld - Borås Stad \(boras.se\)](https://boras.se)

Målgruppsanpassat utbildningsmaterial:

Barn och unga

- [Basprogram om våld mot barn och unga – Barnafrid](#)
- [Rätt att veta! | MUCE](#)

Utländsk bakgrund

- [Hedersrelaterat våld och förtryck \(webbkursheder.se\)](#)
- [Rätt att veta! – Hedersrelaterat våld och förtryck](#)

HBTQI

- [HBTQI-relationer - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\)](#)

Personer med missbruk

- [Våld och missbruk - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\)](#)

Personer med funktionsnedsättning

- [Våld och funktionsnedsättning - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\)](#)

Äldre

- [Våld mot äldre - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\)](#)
- [Våld mot äldre - Socialstyrelsen](#)
- [Att upptäcka och ge rätt stöd vid våld mot äldre i nära relation | Uppdrag Psykisk Hälsa \(uppdragpsykiskhalsa.se\)](#)

B	Utöka chefers grundläggande kunskap om VINR, samt risk och skyddsfaktorer	Samtliga chefer inom respektive verksamhet	<p>Det är viktigt att chefer besitter kunskap om våld för att kunna upptäcka det hos sina anställda. Chefer behöver veta vilka tecken man kan kolla efter, vad man kan fråga och hur man går vidare samt hänvisar till vidare stöd.</p> <p>Webbutbildningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Våld i nära relation - agera som chef - Jämställdhetsmyndigheten <p>Stödmaterial för arbetsgivare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Våld i nära relation – stöd för dig som chef (skr.se) <p>VINR på chefsforum Chefer kan ges grundläggande kunskap samt möjlighet till diskussion/reflektion kring ämnet VINR genom att det tas som tema i chefsforum.</p> <p><i>Förslag på upplägg:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • På Länsstyrelsen arbetar sakkunniga på området som gärna besöker kommunen för att föreläsa och samtala om arbetet med att förebygga och upptäcka våld. • HR deltar för att prata om arbetet utifrån deras uppdrag 	Chefer i respektive verksamhet ansvarar för att det avsätts tid för genomförande.
C	Utöka kunskap om att ställa frågor om VINR	All befintlig personal inom Elevhälsan och Socialförvaltningen. Gärna i samverkan med Regionen och Polisen.	<p>Målet kan uppnås genom att avsätta tid för att gemensamt i arbetsgrupp reflektera kring hur ni ställer frågor om VINR i er verksamhet. Använd gärna någon av nedanstående frågeformulär som stöd i ert arbete utefter vad som passar er verksamhet.</p> <p>För att öka kunskap och ge stöd till personal i att upptäcka våld genom att ställa frågor finns webbaserade utbildningar och frågeformulär anpassat till er verksamhet. Nedanstående förslag är riktade till hälso- och sjukvård och socialtjänst. För bildningsförvaltningen rekommenderas SEXIT.</p>	Chefer i nämnda verksamheter ansvarar för att det avsätts tid för genomförande

			<p>Webbutbildning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka våld i nära relation med FREDA-kortfrågor Länsstyrelsen Örebro (lansstyrelsen.se) • Filmer om att fråga om våld i socialtjänsten - Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) - Uppsala universitet (uu.se) • Metodutbildningar - Valdinararelationer.se <p>Stöd i att samtala med personer med funktionsnedsättning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtal om våld och kränkning - Dart (vgregion.se) <p>Frågeformulär:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formuläret Frågor om våld (FOV) - Valdinararelationer.se • FREDA-KORTFRÅGOR (socialstyrelsen.se) • REAGERA - Sjukvårdens ansvar i mötet med äldre utsatta för övergrepp - Linköpings universitet (liu.se) • SEXIT – Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld – SRHR.se • Våld i nära relationer – Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården (socialstyrelsen.se) • Hälso- och sjukvård för våldsutsatta SKR / Vården vid sexuellt våld SKR 	
--	--	--	---	--

D Sprida kunskap om våld samt

Lämpliga yrkesverksamma inom

Målet uppnås förslagsvis genom att lämpliga yrkesverksamma inom förvaltningen tar del av det samtalsmaterial som föreslås nedan med syfte att använda som stöd i sitt arbete i.

Bildningsförvaltningen

destruktiva normer och attityder

Bildningsförvaltningen.
Gärna i samverkan med
Regionen och Polisen.

Alternativ för att uppfylla målet är att visa filmer som komplement till undervisning. Gärna på efterföljande reflektioner och diskussioner.

Samtalsmaterial:

- [MÄN - Samtalsmaterial: Prata om porr och samtycke \(mfj.se\)](https://mfj.se)
- [MÄN - Machofabriken \(mfj.se\)](https://mfj.se)
- [För dig som arbetar med unga - Svartsjuka är inte romantiskt \(svartsjukaarinteromantiskt.se\)](https://svartsjukaarinteromantiskt.se)
- [Stödmaterial om killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)
- [En kortlek fri från våld - Borås Stad \(boras.se\)](https://boras.se)

Stödmaterial för undervisning:

- [RFSU-material | RFSU](https://rfsu.se)
- [RFSU:s metodbank för undervisning om sex, samtycke och relationer](https://rfsu.se)

Filmer till undervisning:

- [10 minuter av frihet - En film om vardagsheder — TRIS](https://tris.se)
- [Vill du? Filmmaterial | RFSU](https://rfsu.se)
- [Grattis och förlåt | UR Play](https://urplay.se)
- [Kära pappa - kortfilm - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...)
- [En tillvaro fri från våld + En kortlek fri från våld - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...)

Insatser 2024–2030

Utvecklingsområde: Stöd, hjälp och skydd för våldsutsatta, stöd för våldsutövare, tillgänglig information

Alla som bor i Nora, barn som vuxna som har blivit utsatta för våld i nära relationer ska få stöd och skydd. Våldsutövare ska erbjudas och motiveras till kvalificerade insatser i syfte att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Utåtriktad och tillgänglig information om vart en utsatt eller anhörig kan vända sig för att få hjälp är viktigt. Strategiskt placerade affischer och visitkort hos exempelvis tandläkare, vårdcentraler, skolor, kyrkor och bibliotek kan spela stor roll för en våldsutsatt. Kommunens hemsida bör innehålla enkel och tydlig information med telefonnummer såväl till kommunens verksamhet som till den nationella ”Kvinnofridslinjen” och relevanta frivilligorganisationer. Det är viktigt att informationen finns på flera språk och på lätt svenska samt anpassas efter olika målgruppers behov, exempelvis för synskadade, personer med funktionsnedsättning eller äldre.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (HSLF-FS 2022:39) framgår att den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det ska finnas system som innehåller processer och rutiner som säkerställer att verksamheten uppfyller ställda krav. Det ska också framgå var i organisationen utredning, beslut och uppföljning av ärenden i våld i nära relation ska ske. Kommunerna har skyldighet att analysera om de insatser som de kan erbjuda våldsutsatta motsvarar de behov som finns. Kommunerna har också ett ansvar att informera både grupper och enskilda om kommunens arbete för våldsutsatta vuxna och barn. I föreskrifterna ställs också krav på kommunerna att kartlägga förekomsten av våld i nära relationer.

Delmål som insatserna avser att uppfylla:

Delmål 2. Insatserna ska vara effektiva och anpassade till målgruppernas behov enligt gällande lagar och föreskrifter.

Delmål 3. Arbetet ska präglas av ett helhetsperspektiv där berörda myndigheter/organisationer och frivilligorganisationer samverkar och samordnar sina insatser så att individens behov sätts i centrum.

Vad	Vem	Hur (Förslag)	Ansvar
<p>E Sprida informationsmaterial om vart stöd och hjälp finns att få för våldsutsatta och våldsutövare</p>	<p>Samtliga verksamheter + kommunala bolag</p>	<p>Målet uppnås förslagsvis genom att ha målgruppsanpassad och tillgänglig information synlig för besökare i verksamheter. Förslagsvis kan kampanjmaterial beställas från nedanstående organisationer.</p> <p>Information ska även finnas på kommunens hemsida, på sociala medier samt på offentliga platser.</p> <p>Informationsmaterial:</p> <ul style="list-style-type: none"> • För yrkesverksamma - Kvinnofridslinjen • För yrkesverksamma - Stödlinjen för transpersoner • För yrkesverksamma - Stödlinjen för män <p>Kampanjmaterial:</p> <ul style="list-style-type: none"> • För dig som arbetar med unga - Svartsjuka är inte romantiskt • Material – ungarelationer.se • Chatta anonymt, gratis kurator - Killar.se • Informationsmaterial om det rättsliga skyddet mot hedersrelaterad brottslighet - Hedersförtryck (hedersfortryck.se) • Sprid information - Kvinnofridslinjen • Yrkesverksam - VAS (valjattsluta.se) 	<p>Chefer i respektive verksamhet ansvarar för att det genomförs</p>

F	<p>Rutiner gällande våld – alla ska veta vart man vänder sig vid en otrygg situation eller uppmärksammande av våld</p>	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>	<p>Det ska finnas rutiner gällande hur personal ska agera och vem man ska vända sig till när man uppmärksammar någon form utav våld eller att denne själv blir utsatt för en otrygg situation.</p> <p>Samtliga anställda ska få information om detta vid anställning och ska tas upp löpande på APT.</p> <p>Det ska finnas en nolltolerans mot alla former av våld.</p>	<p>Chefer i respektive verksamhet ansvarar för att det genomförs</p>
G	<p>Adekvat och kvalitetssäkrat stöd</p>	<p>Samtliga verksamheter</p>	<p>Alla som är eller har varit utsatta för våld ska få det stöd och skydd de behöver. Vuxna personer som är utsatta för våld, barn och unga som lever med våld samt våldsutövare ska få adekvat och målgruppsanpassat stöd.</p> <p>För att underlätta att målet uppfylls:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personal som i sitt arbete möter patienter/klienter har adekvata utbildningar för att kunna ge rätt stöd och har kunskap om vart man kan hänvisa för vidare stöd och hjälp. • Arbetet ingår i samtliga förvaltningarnas system för kvalitet. 	<p>Respektive verksamhet ansvarar arbetet</p>

Insatser 2024–2030

Utvecklingsområde: Samverkan internt och externt

Ett väl fungerande samarbete med rutiner för gemensamt operativt arbete, ansvarsfördelning och uppföljning är viktigt för att uppfylla de våldsutsattas behov av hjälp och stöd, men även i det främjande och förebyggande arbetet. Arbetet med våld i nära relationer kräver planering, samverkan och styrning. Samverkan bör ske med kunskap om och respekt för varje myndighetsuppdrag och kompetens i syfte att skapa tydliga rutiner och bättre samarbete. Kommunen bör utveckla och bibehålla en nära samverkan med civilsamhället kring det våldsförebyggande arbetet.

Delmål som insatserna avser att uppfylla:

Delmål 1. Kommunens insatser i arbetet med våld i nära relationer ska vara kända för personal, chefer, medborgare och därmed även våldsutsatta och våldsutövare i Nora kommun.

Delmål 2. Insatserna ska vara effektiva och anpassade till målgruppernas behov enligt gällande lagar och föreskrifter.

Delmål 3. Arbetet ska präglas av ett helhetsperspektiv där berörda myndigheter/organisationer och frivilligorganisationer samverkar och samordnar sina insatser så att individens behov sätts i centrum.

Vad	Vem	Hur (förslag)	Ansvarig
<p>H Utöka kunskaper om varandras verksamheter</p>	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>	<p>Varje verksamhet ansvarar för att ha kunskap om vad andra verksamheter gör för att på så sätt kunna hänvisa klienter och patienter till rätt stöd och hjälp.</p> <p>Målet uppfylls förslagsvis genom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitala morgonföreläsningar (som är en redan etablerad kanal) där en verksamhet per morgonföreläsning berättar om sitt arbete kopplat till våld. 	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>
<p>I Att vidareutveckla samverkan, för snabbare och effektivare stöd till våldsutsatta</p>	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>	<p>Målet kan nås genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ta del av verksameters rutiner • Utveckla flödesschema/gemensam rutin i verksamheter och mellan aktörer/samverkan för vård och stöd av den våldsutsatta, vem gör vad för att få syn på om det glappar. Exempel: Att ställa frågan om våldsutsatthet - Flödesschema (uu.se) • Utveckla/upprätthålla policys och rutiner, som är välkänd hos personal och hyresgäster, att agera utefter vid misstanke om våld. 	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>

**J Ökad samverkan
mellan verksamheter
gällande våldsärenden
med fokus på
våldsutövare**

Socialtjänsten

Våldsutövare ska erbjudas och motiveras till kvalificerade insatser i syfte att förändra sitt beteende och upphöra med våldet. Området kräver upprätthållande av kompetens och utökad samverkan. Socialtjänsten samverkar med Örebro Läns Mansmottagning och Fri från Våld (fd Mansforum) och hänvisar våldsutövare till de mottagningarna.

Socialförvaltningen

Inspiration för att vidareutveckla samverkan kring våldsutövare:

- [Små kommuner i Halland samverkar kring våldsutövare - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)
- [Trygghetens hus i Bollnäs når våldsutövare genom samverkan - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)

Insatser 2024–2030

Utvecklingsområden: Våldsförebyggande arbete

Våldsförebyggande arbete kan ske på olika sätt och inom olika kommunala verksamheter. Som exempel kan nämnas, förskolan, skolan, vuxenutbildningen, elevhälsan, den kommunala hälso- och sjukvården, familjerätten, föräldraskapsstödet samt samhällsorienteringen för nyanlända.

Det ska finnas kunskap om våldsförebyggande arbete, metoder och arbetssätt inom kommunens olika verksamheter. Normkritiska metoder och arbetssätt kopplat till kön, sexualitet och våld ska användas inom arenor där barn och unga vistas som t.ex. skola och fritid. Skollagen och Diskrimineringslagen ställer höga krav på skola och förskola rörande diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Skolan och förskolan ska aktivt arbeta för att främja likabehandling och för att förebygga och åtgärda kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Skolan har också ansvar för akut ingripande och ska då se till att det finns en struktur för detta till exempel rutiner för anmälan om misstanke att barn och elever utsatts. Detta är en del av skolans värdegrundsarbete och syftar till att skapa trygghet och lika möjligheter. En välfungerande undervisning om sex och samlevnad och relationer är ett viktigt verktyg för det förebyggande arbetet med att förändra stereotypa könsnormer och förebygga destruktiva maskulinitetsnormer hos unga män. Sex- och samlevnadsundervisning innebär att barn och unga får möjlighet att diskutera frågor som rör bl.a. sexualitet, normer, relationer och jämställdhet.

Delmål som insatserna avser att uppfylla:

Delmål 1. Kommunens insatser i arbetet med våld i nära relationer ska vara kända för personal, chefer, medborgare och därmed även våldsutsatta och våldsutövare i Nora kommun.

Delmål 2. Insatserna ska vara effektiva och anpassade till målgruppernas behov enligt gällande lagar och föreskrifter.

Delmål 3. Arbetet ska präglas av ett helhetsperspektiv där berörda myndigheter/organisationer och frivilligorganisationer samverkar och samordnar sina insatser så att individens behov sätts i centrum.

Delmål 4. Kommunen ska arbeta aktivt och förebyggande mot våld i nära relation.

Vad	Vem	Hur (förslag)	Ansvarig
<p>K Normkritiskt arbete med barn och unga</p>	<p>Bildningsförvaltningen</p>	<p>Det normkritiska arbetet bör kontinuerligt följas upp i samband med likabehandlingsgruppernas uppföljning av skolans/förskolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkning.</p> <p>Stöd- och diskussionsmaterial:</p> <p><i>Förskola:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Metodmaterial Okej med dig? <p><i>Grundskola:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • En kortlek fri från våld - Borås Stad (boras.se) • Stödmaterial om killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer (lansstyrelsen.se) • Youmo i praktiken MUCF <p>Lästips för personal som arbetar med sexualundervisning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtyckesdynamiker: sex, våldtäkt och gråzonen däremellan 	<p>Bildningsförvaltningen</p>
<p>L Informationskampanjer för att uppmärksamma våldet</p>	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra informationskampanjer • Uppmärksamma en vecka fri från våld v.47 	<p>Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag.</p>

BILAGA 2

Sammanställning av förvaltningarnas ansvar per utvecklingsområde och insats.

Nedanstående tabell är en förenklad version av bilaga 1 i syfte att ge en överskådlig bild över vilka utvecklingsområde med delmål som berör respektive förvaltning och verksamhet.

Utvecklingsområde	Kompetens och kunskapsutveckling	Stöd, hjälp och skydd för våldsutsatta, stöd för våldsutövare, tillgänglig information	Samverkan internt och externt	Våldsförebyggande arbete
Bildningsförvaltningen <ul style="list-style-type: none">- Förskola- Gymnasium/vuxenutbildning- Elevhälsa- Grundskola- Anpassad grundskola	A, B, C, D	E, F	G, H, I	K, L
Bildningsnämnden	A			
Nora Bostäder	A, B	E, F	G, H, I	L, M, N
Kommunstyrelseförvaltningen <ul style="list-style-type: none">- Kost och service- Kultur och fritid- Tillväxt och fastighet	A, B, C	E, F	G, H, I	L, M, N

Kommunstyrelsen	A, B			
Kommunledningskontor <ul style="list-style-type: none"> - Ekonomi/upphandling - Demokrati och säkerhet - HR och rekrytering - IT 	A, B	E, F		L
Socialförvaltningen <ul style="list-style-type: none"> - Individ och familj - Vård och omsorg - Funktionsstöd 	A, B, C	E	G, H, I, J	L
Socialnämnden	A			

BILAGA 3

Kartläggning av befintligt arbete inom VINR i Nora kommun 2023/2024

Verksamhet	Generella förebyggande insatser	Specifika förebyggande insatser	Individeriktade åtgärdande insatser
<i>Förskola</i>	Jobbar med materialet "Stopp min kropp" och "Lilla boken om samtycke - okej med dej?"		Orosanmälan. Identifierar barn som befinner sig i våldssituationer och gör en orosanmälan till socialtjänsten.
<i>Grundskola</i> <i>Elevhälsa</i>	<p>Röda tråden är ett arbete gällande sexualitet, samtycke, relationer samt lag etik och moral i grundskolan. Satsningen är långsiktig och ska fylla ett kunskapsglapp mellan de unga och vuxenvärlden och rusta eleverna för framtiden med varandra. Undervisningen handlar om att hjälpa unga att veta vad som är rätt och fel i ord och handling när det kommer till sexualitet, samtycke och relationer.</p> <p>Ämnes veckor i skolan på olika områden kopplat till arbetet med Röda tråden.</p> <p>Sex och samlevnadsundervisning. Pedagogerna genomför detta men ibland är deltagare från EHT delaktiga i den typen av lektioner.</p>	<p>Trygghetsteamet – jobbar med trygghet i skolan, det kan röra sig om våld mellan elever. Inte våld i hemmet.</p> <p>Stödsamtal generellt.</p>	<p>SEXIT – Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld (används av elevhälsan)</p> <p>Orosanmälan. Identifierar barn som befinner sig i våldssituationer och gör en orosanmälan till socialtjänsten.</p> <p>Hänvisar till Källans verksamhet.</p>

<p><i>Gymnasiet Elevhälsa</i></p>	<p>Trygghetsråd där elever tillsammans med vuxna jobbar med värdegrund och trygghet, allt ifrån att kartlägga otrygga platser till att öka gemenskapen på skolan.</p> <p>Trygghetsteam bestående av kuratorer, gymnasiechef och trygghetssamordnare har regelbundna möten där div trygghetsfrågor lyfts.</p> <p>Samlevnadsundervisningen som nu heter "sexualitet, samtycke och relationer" och är obligatorisk i undervisningen.</p>	<p>Youmo en gruppverksamhet för våra språkintrö-klasser, där vi pratar och jämställdhet mm.</p> <p>Trygghetsteamet har påbörjat ett utökat samarbete med Soc och Polisen och har vid sk riskhelger jobbat tillsammans för kommunens ungdomar.</p>	<p>SEXIT – Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld</p>
<p><i>Socialförvaltningen</i></p>	<p>Utbildning chefer; för att öka förutsättningar att upptäcka anställda som är våldsutsatta</p> <p>Utbildningar Individ och familjeomsorgen; att upptäcka och prata om våld, riktat mot klienter (NCK, Barnafrid, Heder och Sexuellexploatering)</p> <p>Spridning av informationsmaterial om stöd och hjälp vid våldsutsatthet.</p> <p>Utbildning i Yrkesresan Barn- och familjeenheten; om våld</p> <p>Fältarna i Nora vänder sig till barn och unga som är mellan 10–25 år. De arbetar med förebyggande, trygghetsskapande och uppsökande verksamhet på uppdrag av socialtjänsten.</p>	<p>Konsekvensbeskrivning avseende Barnkonventionen till politiska beslut</p> <p>Anmälningsskyldighet för samtlig personal som arbetar med barn</p> <p>Fråga om våld; Screeningfrågor FREDA Alla vi möter i vår myndighetsutövning ska få frågan om våld enligt rutiner</p>	<p>Rutiner för personer med skyddad identitet</p> <p>Bostad till våldsutsatta (i samverkan med Norabostäder och andra hyresvärdar)</p> <p>Lagstadgat arbete/Socialtjänstlagen SoL</p> <p>Bedömningsverktyg FREDA vid utredning våld, Vuxenenheten</p> <p>Insatser Vuxenenheten; Utifrån behov. Ex skyddat boende för våldsutsatt och insats för våldsutövare via Örebro Läns mansmottagning eller Mansmottagningen</p> <p>Insatser Barn- och familjeenheten; Föräldrastödjande, stöd/behandling för barn /unga, råd och stöd för våldsutsatt</p>

<p>Norabostäder</p>	<p>Information/affischering om civilkurage – "Våga bry sig" finns lättillgängligt bland annat i trappuppgångar och vid reception.</p>	<p>Civilkurage finns hos Norabostäder som valt att istället kalla det "Våga bry sig". Det handlar om att våga ingripa för att förändra en situation genom att larma polisen när man hör bråk i en lägenhet och misstänker att någon far illa. Det kan också vara att knacka på för att fråga om allt är okej. Syftet är att avbryta det som pågår.</p>	<p>Bostad till våldsutsatta (i samverkan med socialtjänsten).</p>
<p>Polisen</p>	<p>Deltar i samverkansgrupper, besöker skolor etc.</p>	<p>Tre grupper i Örebro län som jobbar med våld i nära relation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Våldtäkter • Våld mot barn <p>Prioriterar i dagsläget</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Misstänkta under 18 år 2. Brottsoffer under 18 år 3. Frihetsberövade under 18 år <p>Kontaktförbud Om det finns risk för att en person kommer utsätta någon för brott, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera denne så kan kontaktförbud meddelas vilket innebär att personen förbjuds besöka ringa eller på andra sätt kontakta den utsatta personen.</p> <p>Så arbetar polisen mot hedersrelaterad brottslighet Polisen har ett nationellt kompetensnätverk mot hedersrelaterade brott. Nätverket består av cirka 100 kontaktpersoner med specialistkompetens. Det finns kontaktpersoner i varje polisområde.</p>	<p>Barnfridsbrott Den nya lagen om barnfridsbrott (17/ 2021) innebär att det blir det straffbart att utsätta barn att bevittna brott i nära relation.</p> <p>Grov fridhetskränkning eller grov kvinnofridskränkning Att gå på gång på gång kränka en närståendes integritet för att skada personens självkänsla, genom att till exempel hota eller slå kallas grov fridskränkning. Om en man begår ett sådant brott mot en kvinna som han lever eller har levt tillsammans med kallas det grov kvinnofridskränkning.</p> <p>Brott mot personer med funktionsvariation Den som bevittnar, eller misstänker, brott mot människor med funktionsvariation ska anmäla det till polisen.</p> <p>Hedersrelaterade brott:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brott med hedersmotiv • Hedersförtryck • Barnåktenskap och tvångsäktenskap

<p><i>Polisen</i></p>		<p>Operation BETA – nationellt projekt Det finns en grupp män där sannolikheten är högre att de utsätter sina partners för extremt grovt eller till och med dödligt våld. Projektet operation BETA innebär en kartläggning och identifiering av män som riskerar att slå ihjäl sin partner. Kartläggningen utgår ifrån tidigare våldsbrott och hotbilder. När männen identifierats implementeras hembesök, samtal och uppföljningar med mannen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Att lura eller förmå någon att resa utomlands för att ingå i äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse • Könsstympning av flickor eller kvinnor <p>Så utreder polisen brott i nära relation</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polisen får kännedom om situationen genom polisanmälan • Förhör och dokumentation görs på plats • Förundersökning inleds • Åklagaren bedömer om häktning • Hot och riskbedömning <p>Brotten kan innebära:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fysiskt • psykiskt • eller sexuellt våld. <p>Det kan också vara brott där du blir tvingad eller hotad, instängd eller att någon befinner sig hemma hos dig utan lov.</p> <p>Källa: Brott i nära relationer Polismyndigheten (polisen.se)</p>
<p><i>Brottsofferjouren</i></p>	<p>Utbildning för sina volontärer kring hedersrelaterat våld</p>		<p>Medmänskliga samtal och praktisk hjälp till personer som blivit utsatta för brott. Ca 10% av alla ärenden rör Våld i nära relationer. De flesta ärendena kommer via polisen men man kan även söka hjälp själv.</p>

<p><i>Region Örebro län Psykiatri</i></p>	<p>Lyfter VINR vid APT Har haft besök/utbildning via olika aktörer</p> <p>Nätverk primärvårdens kuratorer Örebro län Träffas några gånger per år. Här tas bland annat frågor om VINR upp (Helena Skoogh ansvarig för norra Örebro län)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fråga om våld • Dokumentera • Slussa vidare 	<p>Krissamtal Efterbearbetning kan ske om det är kombinerat med psykisk ohälsa som kräver specialistvård.</p>
<p><i>Mottagning psykisk ohälsa barn och unga</i></p>		<p>Digital föräldrastödsgrupp – föräldrar till barn med NPF MPO:s föräldrastödsgrupp riktar sig till föräldrar/vårdnadshavare till barn upp till 17 år som står i kö för utredning av neuropsykiatrisk funktionsvariation (NPF), redan utretts eller liknande. Flera föräldrar till samma barn får gärna delta i gruppen. Gruppen genomförs digitalt Ni ansluter till mötet från er dator. Ni behöver sitta i lugn miljö med stabil internetuppkoppling.</p> <p>Digital föräldragrupp - Barn med starka känslor Föräldragruppen riktar sig till föräldrar till barn 6–12 år med känslomässiga problem och svårigheter att hantera känslor som ångest, rädslor och nedstämdhet.</p> <p>Föräldrar ges kunskap om barns känslor och får verktyg för att kunna hantera känslorna. Bland annat får de träna på hur ni kan hantera jobbiga tankar som dyker upp och hur ni stegvis kan utmana svåra känslor. De får också lära sig nya föräldrastراتيجier.</p>	<p>Känslokursen – hantera starka känslor MPO:s gruppbehandling riktar sig till ungdomar 13–15 år. Varje grupp består av åtta ungdomar och två behandlare.</p> <p>Att gå i gruppbehandling Innebär att ungdomen kommer träffa andra ungdomar och att de tillsammans jobbar med sina utmaningar.</p>

Insatser som sker i samverkan			
Föräldraskapsstöd	<p>Hembesök till nyblivna föräldrar är ett universellt stöd som ska erbjudas alla och har som mål att främja kontakten mellan BVC och hemmet, informera och vid behov ge råd och stöd.</p> <p>Jobbar med materialet ” En förälder blir till” Det forskningsbaserade materialet fokuserar på fyra teman: jämställt föräldraskap, stjärnfamiljer, kulturell medvetenhet och psykisk hälsa. En tanke är att deltagarna efter utbildningen ska kunna utveckla sina verksamheten för att bättre möta familjernas behov.</p> <p>Föräldrar emellan. Föreläsningar med olika teman riktade till alla föräldrar med barn 0–18 år (Barn och utbildningsförvaltning, Socialförvaltning, BVC, Svenska kyrkan, BILDA, Rädda barnen) sponsras av LIBO. Arbetet samordnas av Sensus.</p> <p>ABC 3–12 år riktar sig till föräldrar med barn i åldern 3–12 år. Syftet med programmet är att främja barns utveckling genom att stärka relationen mellan (Barn och utbildningsförvaltning, Socialförvaltning, Region Örebro län)</p>	<p>Hembesök kan vara en del av ett selektivt stöd under en kortare eller längre period och kan antingen rikta sig till barn och familjer utifrån behov, till ett helt geografiskt avgränsat område med socioekonomiska utmaningar eller till vissa särskilt sårbara grupper. Syftet med särskilda utökade hembesöksprogram är att erbjuda en jämlik och rättvis barnhälsovård för att nå och ge stöd till familjer för vilka barnhälsovårdens övriga erbjudanden är otillräckliga</p> <p>Enskilt samtal till mamman/den födande föräldern ska erbjudas till alla efter graviditeten, om den sociala situationen, den psykiska hälsan och frågor om våld för att identifiera behov av extra stödsamtal.³³ Edinburgh Post Depression Scale (EPDS) ska användas för att screena för depressiva symtom efter förlossningen och har god evidens</p> <p>Enskilt samtal till pappa/icke-födande förälder ska enligt Rikshandboken även erbjudas i barnhälsovård, och frågor om barnet och familjen, om sig själv och om att vara förälder ska ingå. Prevalens av depressiva symtom förekommer hos strax under 10% av papporna i olika studier och är associerat till högre grad av föräldrastress.</p>	

Föräldraskapsstöd

ABC Tonår 13–19 år

har som syfte att stärka relationen mellan vuxen och tonåring och bidra till tonåringens välmående. Föräldrar är fortfarande de viktigaste personerna i tonåringens liv. De fyra tillfällena har teman som: Vara tillsammans, bra samtal, välja en lugn väg och hantera problem. Detta program är inte specifikt utformat för att förebygga brottslighet men stärker föräldrarnas föräldraförmåga med inriktning på tonåren (Barn och utbildningsförvaltning, Socialförvaltning, Region Örebro län)

Föräldraskap i Sverige

är ett program som riktar sig till utrikesfödda föräldrar med barn i åldern 0 - 18 år. Genom programmet tillhandahålls föräldrar kunskap inom de områden som är viktiga för familjelivet i Sverige. Under programmets gång erbjuds möjlighet för flertalet gruppdiskussioner där målet är att deltagarna ska känna sig trygga i sitt föräldraskap genom kunskap och utbyte mellan varandra (Nora kommun, Studieförbund)

Pappagrupper

Samtal om föräldraroll, jämställdhet, relationer och barnens behov och framtid och hur pappor kan stärka varandra i att vara omtänksamma, lyhörda föräldrar och partners (Digitala träffar som erbjuds via organisationen MÄN) [MÄN - Pappagrupper \(mfj.se\)](https://mfj.se)

Föräldrastöd i Nora

En ny stödgrupp för föräldrar i Nora med utmanande föräldraskap har bildats med första upptaktsträff hösten 2023. Att vara förälder är ett av världens svåraste och viktigaste jobb. Att vara förälder till ett barn med utmanande beteende, skolsvårigheter eller någon funktionsvariation gör det ännu svårare. Därav har denna stödgrupp bildats. Vi tror nämligen på kraften i att dela med sig.

<p><i>Barn i utsatta familjer</i></p>			<p>Källan En stödgruppsverksamhet för barn och ungdomar som har förälder eller annan närstående som dricker för mycket, använder droger, mår dåligt, slåss eller kanske sitter i fängelse (samverkan med Lindesbergs kommun, Region Örebro län och Svenska kyrkan)</p>
<p><i>Trygghet</i></p>	<p>EST - Effektiv samordning för trygghet Ett systematiskt arbetssätt som bygger på kunskapsbaserad brottsprevention. Målet är att minska och förebygga brott och otrygghet i kommunen genom tidiga insatser när problem uppstår eller är på väg att kunna inträffa. Det systematiska arbetet innebär att man har fasta rutiner avseende deltagare (funktioner), dagordning, checklistor, mötestider och dokumentation.</p>	<p>NoraFör Samverkansgrupp med representanter från polismyndigheten, skola, fritidsgård, socialtjänsten, integrationsenheten, tillväxt & utveckling, folkhälsoteamet samt ungdomssamordnare (KAA) som tillsammans skapar en sammanhållen bild och kontinuerlig uppföljning av ungdomssituationen i Nora.</p> <p>Övergripande mål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minskat problembeteende i gruppen ungdomar och unga vuxna • Ett tryggare Nora 	

BILAGA 4

Riktlinjens koppling till målområden i Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling som illustreras nedan. Agenda 2030 är en femtonårig handlingsplan för global hållbar utveckling och en omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefinnandet. Målen och delmålen är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. FN:s medlemsländer har åtagit sig att driva arbetet mot dessa mål till år 2030. Många av målen i agenda 2030 är tydligt sammankopplade med Sveriges nationella folkhälsomål. Sverige ligger långt fram i detta arbete¹, men många utmaningar kvarstår och mycket av arbetet för att nå målen sker på lokal nivå inom kommuners huvudsakliga grunduppgifter.²

Jämställdhet är en av förutsättningarna för en hållbar utveckling. Sverige är ett av världens mest jämställda samhällen men även här finns stora utmaningar och strukturella skillnader i hälsa. Kön, bostadsort, utbildningsnivå, socioekonomi, sexuell läggning, etnicitet, födelseland och funktionsnedsättning är några variabler som påverkar skillnaden i hälsa, vilka syns redan bland barn och unga. Stora ojämlika skillnader i livsvillkor bidrar till sämre hälsa, sämre sammanhållning och sämre trygghet i samhället. Jämlika uppväxtvillkor, kunskaper, arbete och försörjning är några centrala delar där utveckling behövs.³ Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser och om att alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor måste avskaffas. Att jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling har länge stått klart liksom att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan könen bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling.⁴

¹ Regeringen (2021) 2021/22:247 Sveriges genomförande av Agenda 2030 (regeringen.se)

² Statskontoret (2020) Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner. Slutrapport (statskontoret.se)

³ Folkhälsobokslut (2022) En jämlikhetsrapport för ett socialt hållbart Lindesberg

⁴ FN (2021) [GLOBALA MÅLEN: MÅL 5 – JÄMSTÄLLDHET](#)

Mål och delmål i Agenda 2030 som understödjer arbetet med att förebygga våld i nära relation

Mål 1: ingen fattigdom

Mål 1 handlar om att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Mål 3: god hälsa och välbefinnande

Mål 3 handlar om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

1.3 INFÖR SOCIALA TRYGGHETSSYSTEM

Införa nationellt lämpliga system och åtgärder för socialt skydd för alla, inklusive grund- skydd, och senast 2030 säkerställa att de omfattar en väsentlig andel av de fattiga

1.5 BYGG MOTSTÅNDSKRAFT MOT EKONOMISKA, SOCIALA OCH MILJÖKATASTROFER

Till 2030 bygga upp mot- stånskraften hos de fattiga och människor i utsatta situationer och minska deras utsatthet och sårbarhet för extrema klimatrelaterade händelser och andra ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker och katastrofer.

1.4 LIKA RÄTT TILL EGENDOM, GRUNDLÄGGANDE TJÄNSTER, TEKNOLOGI OCH EKONOMISKA RESURSER

Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har lika rätt till ekonomiska resurser, till- gång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till arv, naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter.

1.8 SKAPA POLICYRAMVERK MED FATTIGDOMS- OCH JÄMSTÄLLDHETSPERSPEKTIV

Upprätta sunda policy ramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.

3.2 FÖRHINDRA ALLA DÖDSFALL SOM HADE KUNNAT FÖREBYGGAS BLAND BARN UNDER FEM ÅR

Senast 2030 säkerställa att inga spädbarn eller barn under fem år dör av orsaker som hade kunnat förebyggas. Alla länder bör sträva efter att minska den neonatala dödligheten till högst tolv dödsfall per 1 000 levande födda och dödligheten bland barn under fem år till högst 25 dödsfall per 1 000 levande födda.

3.5 FÖREBYGG OCH BEHANDLA DROGMISBRUK

Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmisbruk, inklusive narkotikamisbruk och skadligt alkoholbruk.

3.8 TILLGÄNGLIGGÖR SJUKVÅRD FÖR ALLA

Åstadkomma allmän hälso- och sjukvård för alla, som även skyddar mot ekonomisk risk, tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet liksom tillgång till säkra, effektiva och ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin av god kvalitet.

3.4 MINSKA ANTALET DÖDSFALL TILL FÖLJD AV ICKE SMITTSAMMA SJUKDOMAR OCH FRÄMJA MENTAL HÄLSA

Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

3.7 TILLGÄNGLIGGÖR REPRODUKTIV HÄLSOVÅRD, FAMILJEPLANERING OCH UTBILDNING FÖR ALLA

Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive familjeplanering, information och utbildning, och att reproduktiv hälsa integreras i nationella strategier och program.

4 GOD UTBILDNING FÖR ALLA

Mål 4: god utbildning för alla

Mål 4 handlar om att alla ska få tillgång till utbildning av god kvalitet.

5 JÄMSTÄLLDHET

Mål 5: jämställdhet

Mål 5 handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

4.2 LIKA TILLGÅNG TILL FÖRSKOLA AV GOD KVALITET

Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar har tillgång till förskola av god kvalitet som ger omvårdnad och förbereder dem för att börja grundskolan.

4.5 UTROTA DISKRIMINERING I UTBILDNING

Senast 2030 avskaffa skillnaderna mellan könen inom utbildningsområdet och säkerställa lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning på alla nivåer för utsatta personer, inklusive personer med funktionsnedsättning, ursprungsfolk och barn som lever under utsatta förhållanden.

5.1 UTROTA DISKRIMINERING AV KVINNOR OCH FLICKOR

Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.3 AVSKAFFA TVÅNGSÄKTENSKAP OCH KÖNSSTYMPNING

Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

5.5 SÄKERSTÄLL FULLT DELTAGANDE FÖR KVINNOR I LEDARSKAP OCH BESLUTFATTANDE

Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

5.8 STÄRK KVINNORS ROLL MED HJÄLP AV TEKNIK

Öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik, för att främja kvinnors egenmakt.

5.A LIKA RÄTT TILL EKONOMISKA RESURSER OCH ÄGANDE SAMT TILLGÅNG TILL FINANSIELLA TJÄNSTER

Genomföra reformer för att ge kvinnor lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, i enlighet med nationell lagstiftning.

4.7 UTBILDNING FÖR HÅLLBAR UTVECKLING OCH GLOBALT MEDBORGARSKAP

Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

4.A SKAPA INKLUDERANDE OCH TRYGGA UTBILDNINGSMILJÖER

Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning, samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuder en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.

5.2 UTROTA VÅLD MOT OCH UTNYTTJANDE AV KVINNOR OCH FLICKOR

Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuell utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.4 VÄRDESÄTT OBTALTA OMSORGSARBETE OCH FRÄMJA DELAT ANSVAR I HUSHÄLLET

Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.6 ALLMÄN TILLGÅNG TILL SEXUELL OCH REPRODUKTIV HÄLSA OCH RÄTTIGHETER

Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter i enlighet med överenskommelserna i handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling, Pekingplattformen samt slutdokumenten från respektive översynskonferenser.

5.C SKAPA LAGAR OCH HANDLINGSPLANER FÖR JÄMSTÄLLDHET

Anta och stärka välgrundad politik och genomförbar lagstiftning för att främja jämställdhet och öka alla kvinnors och flickors egenmakt på alla nivåer.

Mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med goda arbetsvillkor och främja en inkluderande ekonomisk tillväxt.

Mål 10: minskad ojämlikhet

Mål 10 handlar om att minska ojämlikheter inom samhällen och mellan länder.

8.5 FULL SYSSELSÄTTNING OCH ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR MED LIKA LÖN FÖR ALLA

Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

8.8 SKYDDA ARBETSTAGARES RÄTTIGHETER OCH FRÄMJA TRYGG OCH SÄKER ARBETSMILJÖ FÖR ALLA

Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.

8.7 UTROTA TVÅNGSARBETE, MÄNNISKOHANDEL OCH BARNARBETE

Vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel och säkra att de värsta formerna av barnarbete, inklusive rekrytering och användning av barnsoldater, förbjuds och upphör. Avskaffa alla former av barnarbete senast 2025.

10.1 MINSKA INKOMSTKLYFTORNA

Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.3 SÄKERSTÄLL LIKA RÄTTIGHETER FÖR ALLA OCH UTROTA DISKRIMINERING

Säkerställ lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.7 FRÄMJA ANSVARSFULL OCH SÄKER MIGRATION

Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

10.2 FRÄMJA SOCIAL, EKONOMISK OCH POLITISK INKLUDERING

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.4 ANTA SKATTE- OCH SOCIALSKYDDSPOLITIK SOM FRÄMJAR JÄMLIKHET

Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Mål 11: hållbara städer och samhällen

Mål 11 handlar om att göra städer säkra, inkluderande och hållbara.

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Mål 16: fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 handlar om att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen.

11.1 SÄKRA BOSTÄDER TILL ÖVERKOMLIG KOSTNAD

Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

11.7 SKAPA SÄKRA OCH INKLUDERANDE GRÖNOMRÅDEN FÖR ALLA

Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

11.2 TILLGÄNGLIGGÖR HÅLLBARA TRANSPORTSYSTEM FÖR ALLA

Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

16.1 MINSKA VÅLDET I VÄRLDEN

Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

[Läs mindre](#) ✖

16.3 FRÄMJA RÄTTSSÄKERHET OCH SÄKERSTÄLL TILLGÅNG TILL RÄTTVISA

Främja rättssäkerheten på nationell och internationell nivå samt säkerställa lika tillgång till rättvisa för alla.

16.7 SÄKERSTÄLL ETT LYHÖRT, INKLUDERANDE OCH REPRESENTATIVT BESLUTFATTANDE

Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

16.A STÄRK DE NATIONELLA INSTITUTIONER SOM FÖREBYGGER VÅLD, TERRORISM OCH BROTTSLIGHET

Stärka berörda nationella institutioner, bland annat genom internationellt samarbete, i syfte att bygga upp kapacitet på alla nivåer, i synnerhet i utvecklingsländerna, för att förebygga våld och bekämpa terrorism och brottslighet.

16.2 SKYDDA BARN MOT ÖVERGREPP, UTNYTTJANDE, MÄNNISKOANDEL OCH VÅLD

Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.

16.6 BYGG EFFEKTIVA, TILLFÖRLITLIGA OCH TRANSPARENTA INSTITUTIONER

Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

16.10 SÄKERSTÄLLA ALLMÄN TILLGÅNG TILL INFORMATION OCH SKYDDA DE GRUNDLÄGGANDE FRIHETERNA

Säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

16.B FRÄMJA OCH VERKSTÄLL ICKE-DISKRIMINERANDE POLITIK OCH LAGSTIFTNING

Verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling.